

“ПРОСТІР ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА” – МЕТОД УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ КОНДИТЕРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розкрито суть управління загальновиборничими витратами із застосуванням “простору ефективності виробництва” та розроблено методику його реалізації для підприємств кондитерської галузі України

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання кондитерських підприємств потребують постійного стеження за конкурентноздатністю продукції на ринку. Здебільшого це завдання реалізується шляхом підвищення якості та розширення асортименту кондитерських виробів для задоволення потреб споживачів. Ці два заходи обмежуються величиною необхідних витрат ресурсів. Тому для ефективного управління необхідно визначити оптимальне співвідношення якості продукції, широти асортименту та величини витрат. Враховуючи структуру витрат кондитерського підприємства, особливої уваги потребують загальновиборничі витрати, що займають значну питому вагу в собівартості кондитерських виробів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження у сфері управління витратами виробництва активно проводяться такими вченими як С.Ф. Голов, Л.В. Нападовська, М.А. Вахрушина, А.С. Кузнецова [1, 2, 3, 4]. Однак у їх працях недостатньо уваги надано загальновиборничим витратам кондитерських підприємств, котрі потребують врахування особливостей формування, їх складу, а також специфіки галузі.

Постановка завдання. Розкрити суть управління загальновиборничими витратами із застосуванням “простору ефективності виробництва” та розробити методику його застосування на підприємствах кондитерської галузі.

Викладення основного матеріалу дослідження. Для вирішення поставленого завдання пропонуємо застосувати графічний метод представлення співвідношення якості, асортименту та загальновиборничих витрат, що дасть змогу встановити “простір ефективності виробництва”, котрий характеризується оптимальними розмірами зазначених параметрів. Вироби, котрі потрапляють у визначений простір, будуть такої якості, яка задовольнить потреби споживачів, що для підприємства означає підвищення результату діяльності.

Побудова такого простору надає можливість пошуку найкращої величини кожного параметру в межах реалізації загальної стратегії управління кондитерським виробництвом. Для отримання найкращого результату підприємство зацікавлене в мінімізації витрат з одночасним дотриманням високої якості продукції, а також в розширенні асортименту для збільшення величини отриманого доходу, для чого необхідною умовою є визначення найбільших та найменших допустимих значень кожного параметру (рис. 1).

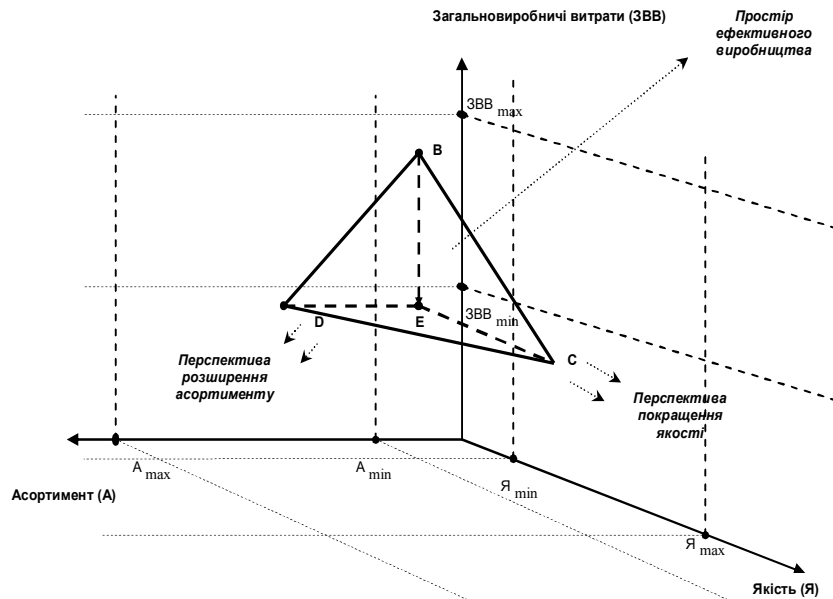

Рис. 1. Простір ефективного виробництва кондитерських виробів

ZBB_{min} – це мінімально допустиме значення витрат, нижче якого виробництво неможливе;

ZBB_{max} – найбільша величина витрат, за підвищення якої виробництво стає невигідним підприємству або не влаштовує споживача за вартістю;

$Я_{min}$ – мінімальний поріг якості, за межами якого товар не буде реалізований на ринку;

$Я_{max}$ – найвищий поріг якості, який визначається рівнем технологічного та технічного забезпечення кондитерських підприємств;

A_{min} – найнижча межа асортименту кондитерських виробів, нижче якого підприємство не спроможне покрити свої постійні витрати;

A_{max} – максимально можливий набір кондитерських виробів, виробництво вище якого потребує додаткового оснащення та розширення підприємства

Оцінка якості й асортименту кондитерських виробів може бути визначена на основі методу експертних оцінок із залученням працівників підприємства, а також дослідженням вподобань споживачів, у результаті чого визначаються точки граничних значень: т. В ($ZBB_{max}, Я_{max}, A_{min}$); т. С

($ZBB_{min}, Я_{max}, A_{min}$); т. D ($ZBB_{min}, Я_{max}, A_{max}$); т. E

($ZBB_{min}, Я_{min}, A_{min}$), які утворюють чотири площини: BCE (паралельна ЗВВЯ), BCD (паралельна ЗВВА), CBE (паралельна АЯ), BDE (розміщена під кутом). Для кожної з площин будується рівняння:

1) для площини BCE:

$$\det \begin{bmatrix} 3BB - 3BB_{\max} & Я - Я_{\max} & A - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\max} & Я_{\max} - Я_{\max} & A_{\min} - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\max} & Я_{\min} - Я_{\max} & A_{\min} - A_{\min} \end{bmatrix} = 0 \tag{1}$$

Результат рішення такої рівності: $A = A_{\min}$;

2) для площини BCD:

$$\det \begin{bmatrix} 3BB - 3BB_{\max} & Я - Я_{\max} & A - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\max} & Я_{\max} - Я_{\max} & A_{\min} - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\max} & Я_{\max} - Я_{\max} & A_{\max} - A_{\min} \end{bmatrix} = 0; \tag{2}$$

Результат рішення такої рівності: $Я = Я_{\max}$;

3) для площини CDE:

$$\det \begin{bmatrix} 3BB - 3BB_{\min} & Я - Я_{\max} & A - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\min} & Я_{\max} - Я_{\max} & A_{\max} - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\min} & Я_{\min} - Я_{\max} & A_{\min} - A_{\min} \end{bmatrix} = 0; \tag{3}$$

Результат рішення такої рівності: $3BB = 3BB_{\min}$;

4) для площини BDE:

$$\det \begin{bmatrix} 3BB - 3BB_{\max} & Я - Я_{\max} & A - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\max} & Я_{\max} - Я_{\max} & A_{\max} - A_{\min} \\ 3BB_{\min} - 3BB_{\max} & Я_{\min} - Я_{\max} & A_{\min} - A_{\min} \end{bmatrix} = 0; \tag{4}$$

Така рівність приймає вигляд:

$$(3BB_{\min} - 3BB_{\max}) (Я - Я_{\max}) (A_{\max} - A_{\min}) + (3BB_{\min} - 3BB_{\max}) (Я_{\min} - Я_{\max}) (A - A_{\min}) - (3BB - 3BB_{\max}) (Я_{\min} - Я_{\max}) (A - A_{\min}) = 0; \tag{5}$$

Відповідно функція площини з параметрами загально-виробничі витрати (ЗВВ), якість (Я), асортимент (А) має вигляд:

$$F(ЗВВ, Я, А) = (3BB_{\min} - 3BB_{\max}) (Я - Я_{\max}) (A_{\max} - A_{\min}) + (3BB_{\min} - 3BB_{\max}) (Я_{\min} - Я_{\max}) (A - A_{\min}) - (3BB - 3BB_{\max}) (Я_{\min} - Я_{\max}) (A - A_{\min})$$

Завдання аналізу полягає у визначенні параметрів ефективного виробництва, рішення якого здійснюється шляхом поетапного розв'язання часткових складових описаного алгоритму (додаток Х) Усі три параметри можуть у процесі виробничої діяльності зменшуватися (↑), збільшуватися (↓) або залишатися незмінними (const). Кожне

підприємство намагається підвищити якість продукції, розширити асортимент, з одночасним зниженням витрат. Тому при аналізі недоцільним є дослідження випадків, коли загально-виробничі витрати підвищуються або залишаються сталими (табл. 1).

Таблиця 1. Можливі комбінації параметрів "простору ефективності виробництва" для кондитерських підприємств

Можливість підвищення ефективності виробництва	Недоцільність дослідження
1) 3BB↓, Я = const, A = const;	1) 3BB↑, Я↓, А↓;
2) 3BB↓, Я↓, А = const;	2) 3BB↑, Я↓, А = const;
3) 3BB↓, Я = const, А↓;	3) 3BB↑, Я = const, А = const;
4) 3BB↓, Я↓, А↓;	4) 3BB↑, Я = const, А↓;
5) 3BB↑, Я↑, А = const;	5) 3BB = const, Я↓, А↓;
6) 3BB↑, Я = const, А↑;	6) 3BB = const, Я↓, А = const;
7) 3BB↑, Я↑, А↑;	7) 3BB = const, Я = const, А↓;
8) 3BB = const, Я↑, А↑;	8) 3BB = const, Я = const, А = const.
9) 3BB = const, Я = const, А↑;	
10) 3BB = const, Я↑, А = const;	
11) 3BB↑, Я↓, А↑;	
12) 3BB↑, Я↑, А↓;	
13) 3BB↓, Я↑, А↓;	
14) 3BB↓, Я↓, А↑;	
15) 3BB↓, Я↑, А = const;	
16) 3BB↓, Я↑, А↑;	
17) 3BB↓, Я = const, А↑;	
18) 3BB = const, Я↑, А↓;	
19) 3BB = const, Я↓, А↑.	

Таким чином, комбінуючи параметри вказаних факторів – якості, асортименту та величини загально-виробничих витрат, можливим стає визначення ефективного виробництва. Це є цінною інформацією для управління, що посилюється обмеженістю ресурсів та підвищенням вимог споживачів до продукції.

За пропонуванним підходом процес стратегічного управління загально-виробничими витратами кондитерських підприємств реалізується шляхом рішення поставлених завдань, котрі об'єднуються у групи: визначення стратегічних цілей та напрямів розвитку виробництва кондитерських виробів; формування основи управління загально-виробничими витратами у відповідності до обраної стратегії; застосування

ситуаційної моделі управління загально-виробничими витратами; реалізація основних напрямів робіт з організації управління загально-виробничими витратами; здійснення управління загально-виробничими витратами зі застосуванням елементів стратегічного аналізу (рис. 2).

Зони, що викликають особливе зацікавлення (табл. 1), – це перспективні можливості підприємства – при зниженні величини витрат досягається вища якість продукції та ширший асортимент. Якщо за інакших умов у таку зону потрапить виробництво кондитерських виробів, то це свідчатиме про підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку та про формування нового простору.

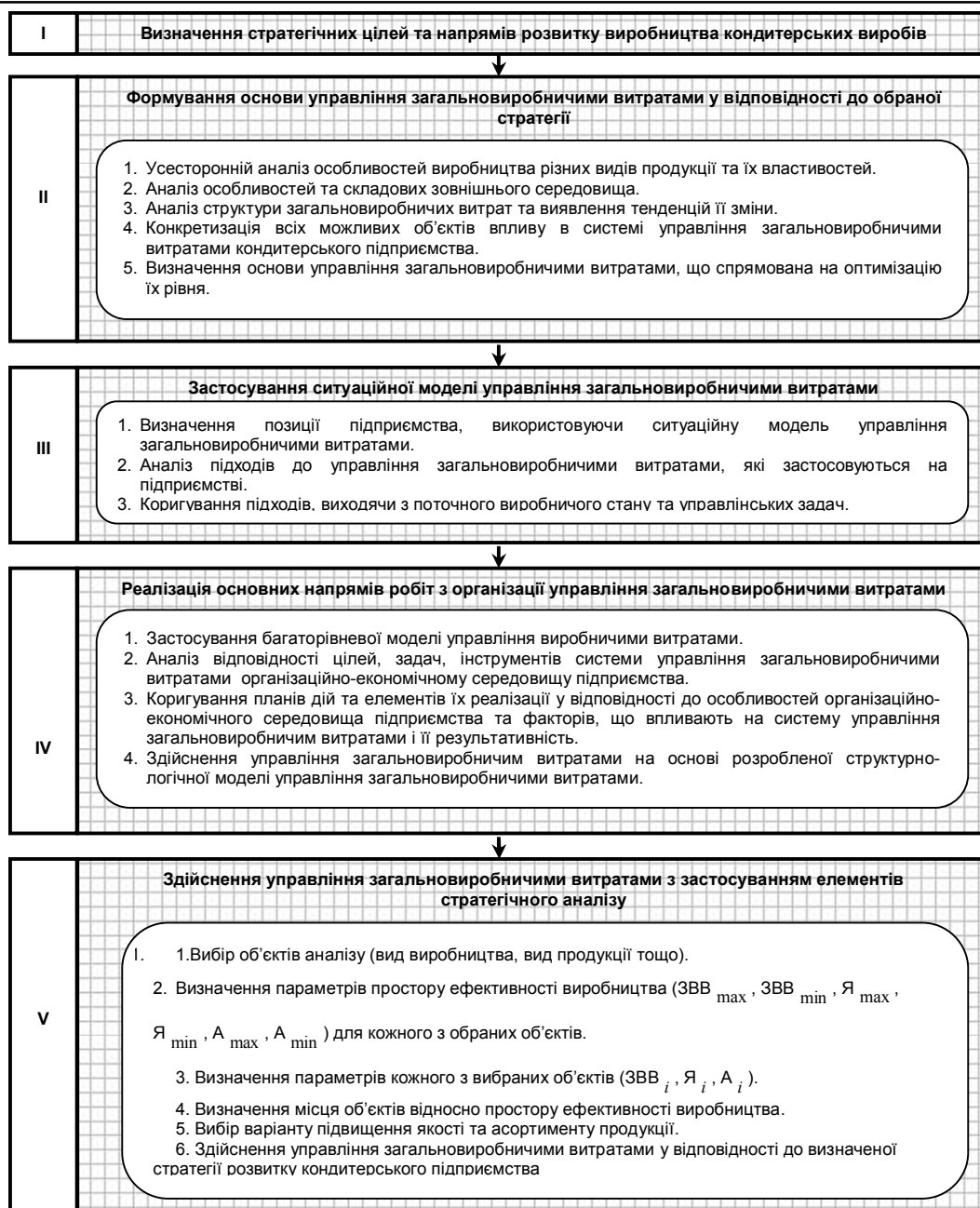

Рис. 2. Методика управління загальновиробничими витратами підприємств кондитерської галузі для досягнення стратегічних цілей

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Запропонований метод управління загальновиробничими витратами ґрунтується на окреслені "простору ефективності виробництва", який характеризується показниками якості, широти асортименту та величиною загальновиробничих витрат. Визначені критерії формують діапазон, у який повинна потрапляти комбінація цих трьох параметрів для ефективності діяльності. Відповідно створюються можливості визначення найбільш успішного варіанту виробництва. Застосування запропонованого методу "простору ефективності виробництва" дозволяє оцінити роботу підприємства та розробити стратегію дій для управління загальновиробничими витратами.

Список використаної літератури:

1. Бахрушина М. А. Бухгалтерський управленческий учет : [учебник для вузов]; [2-е изд., доп. и пер.] / М.А. Вахрушина. – М.: Омега-Л; Высш. шк., 2002. – 528 с. 2. Голов С.Ф. Управлінський облік : [підручник] / С.Ф. Голов. – К.: Лібра, 2003. – 704 с. 3. Кузнецова А.С. Совершенствование

управления производственными затратами на промышленных предприятиях: автореф. дис. На соискание учебной степени канд. экон. наук: спец. 08.00.05 "Экономика и управление народным хозяйством: экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (промышленность)" / А.С. Кузнецова. – Набережные Челны, 2006. – 23 с. 4. Нападівська Л.В. Управлінський облік : [монографія] / Л.В. Нападівська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 450 с. 5. Нападівська Л.В. Управлінський облік: суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств / Л.В. Нападівська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 8-9. – С. 50-62.

КУЦІК Петро Олексійович – кандидат економічних наук, доцент Львівської комерційної академії

МАЗУРЕНКО О.М. – здобувач Львівської комерційної академії